

Tip: moeilijke woorden in de transcriptie zijn onderstreept. Die vind je onderaan dit document.

Hallo allemaal, en welkom bij de 23ste aflevering van Een Beetje Nederlands, de podcast voor mensen die Nederlands leren. Mijn naam is Robin en de aflevering van vandaag gaat over de Watersnoodramp van 1953. De tekst van deze aflevering kan je meelesen op de website, www.eenbeetjenederlands.nl.

Je kan deze podcast steunen door Vriend van de Podcast te worden. Heb jij vorig jaar iets geleerd in de podcast en wil je mij een handje helpen? In de shownotes staat de link naar de pagina op mijn website waar je Vriend kan worden.

Nu, door met de podcast!

~~~ **Openingstune** ~~

Vandaag gaan we naar een plek die Zeeland heet. Nee, dan heb ik het niet over Nieuw-Zeeland. We gaan naar het zuid-westen van Nederland, daar ligt de Nederlandse provincie Zeeland. Je zou kunnen zeggen dat het gaat om Oud-Zeeland, het is namelijk zo dat het land Nieuw-Zeeland is vernoemd naar de Nederlandse provincie Zeeland! Ze hebben ook wel wat met elkaar gemeen: beide plekken bestaan uit een aantal eilanden, kijk maar eens op de kaart. En zoals de naam al doet vermoeden, is er veel water in deze provincie.

Het onderwerp van vandaag is helaas niet heel vrolijk, de watersnoodramp is namelijk een van de grootste rampen in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog. Even kort over dit woord: een watersnood is volgens het woordenboek een “door overstroming veroorzaakte ramp”. Daardoor is het woord Watersnoodramp strikt gezien een beetje dubbelop, maar zo is deze ramp nu eenmaal bekend geworden. De Watersnoodramp vond plaats in 1953, dus er zijn nog veel mensen die de ramp zelf hebben meegemaakt. Alle Nederlandse kinderen krijgen op school les over de watersnoodramp, om de kinderen te leren over de strijd van Nederland tegen het water. En vandaag zal ik het verhaal aan jullie vertellen.

Op zaterdag 31 januari 1953 staat er een harde wind in het westen van Nederland. De wind wordt in de loop van de dag steeds krachtiger en groeit zelfs uit tot een storm. Op de Noordzee, waar de provincie Zeeland aan ligt, was een storm ontstaan die richting Nederland trok. Het KNMI, de Nederlandse organisatie die zich met het weer bezighoudt, stuurt een waarschuwing voor een zware storm, die kan leiden tot hoog water. We luisteren even naar het weerbericht van die avond.

Weersverwachting geldig tot morgenavond. Gedurende de nacht vooral in de kustprovincies tijdelijk zware storm. Guur weer, met wisselende bewolking en nu en dan regen, hagel of sneeuwbuien. Bericht van de wind- en stormvloedwaarschuwingsdienst. Boven het noordelijke en westelijke deel van de Noordzee woedt een zware storm tussen noord-west en noord. Verwacht mag worden dat de storm de hele nacht zal voortduren. Daarom werden vanmiddag om half 6 de groepen Rotterdam, Willemstad en Bergen op Zoom gewaarschuwd voor gevaarlijk hoogwater.

In het weerbericht wordt er een bericht doorgegeven van de stormvloedwaarschuwingsdienst, wat een woord is van 29 letters, daarom zal ik daar even

bij stilstaan. In het Nederlands heten de getijden, dus het verschil tussen een hoge en een lage zee, eb en vloed. Eb is een lage zee, vloed een hoge zee. Stormvloed is een bijzonder soort vloed, dat is wanneer er hoog water is op zee doordat een storm het water omhoog duwt. De wind blaast het water een kant op, waardoor het water daar hoger is dan normaal. Er is in Nederland een speciale dienst, die een waarschuwing geeft wanneer er een kans is op stormvloed, de stormvloedwaarschuwingsdienst.

De storm van 31 januari bereikte windsnelheden van meer dan honderd kilometer per uur en houdt urenlang aan. Dat had als gevolg dat de stand van het water extreem hoog was. Je weet waarschijnlijk dat de getijden, eb en vloed dus, worden veroorzaakt door de aantrekkingskracht van de maan en de zon. Als de aarde, zon en de maan op één lijn staan heb je een hogere vloed dan normaal. Dat noemen we springvloed.

Op de avond van 31 januari was er, wat we noemen, een ongelukkige samenloop van omstandigheden. Er waren meerdere omstandigheden die tegelijkertijd plaatsvonden en de ramp veroorzaakten. Ten eerste was er deze dag een springvloed door de stand van de maan en de zon. Ten tweede was er een stormvloed door de langdurige zware storm. Samen zorgde dit ervoor dat het water in de Noordzee extreem hoog stond deze avond. Vooral in het zuid-westen van Nederland was de waterstand extreem hoog, meer dan 3.5 meter hoger dan het normale zeeniveau. En dat had rampzalige gevolgen.

Maar het is eerst tijd voor...

De uitdrukking van de week

De uitdrukking van deze week is: Een storm in een glas water. Deze uitdrukking betekent een situatie waar veel ophef over wordt gemaakt, maar eigenlijk weinig voorstelt. Deze uitdrukking kan je zo gebruiken: stel je voor dat een vriend je vraagt wat jij vindt van de ruzie tussen twee politici. Dan kan jij zeggen: volgens mij is het een storm in een glas water. Er is dus niet zo veel aan de hand.

Terug naar Zeeland. Deze provincie bestond zeker in die tijd uit veel weilanden met kleine boerderopjes. Een groot gedeelte van het land ligt onder zeeniveau. Zeeland is een rivierdelta, meerdere grote rivieren komen hier uit in de Noordzee. De rivieren Rijn, Maas en Schelde stromen alle drie in Zeeland de Noordzee in. Om droge voeten te houden zijn er dijken gebouwd om het land heen. Het is belangrijk om er bij stil te staan dat de Watersnoodramp gebeurde in 1953, acht jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog. Nederland had het in deze tijd financieel zwaar en er was weinig geld om de dijken te onderhouden. Veel dijken waren daarom te zwak. Er waren plannen om de verdediging tegen de zee te versterken, zoals bijvoorbeeld de Afsluitdijk waar al mee begonnen was. Maar het had na de oorlog geen prioriteit, het geld dat er was werd gebruikt om het land weer economisch op te bouwen na de oorlog.

De waarschuwing van de stormvloedwaarschuwingsdienst die we hoorden heeft helaas niet veel geholpen, het bericht heeft weinig inwoners van Zeeland bereikt. Weinig mensen hadden natuurlijk in deze tijd een tv of radio, het nieuws ging in die tijd nog langzamer dan nu. Je kreeg nog geen pushbericht op je telefoon als er iets belangrijks was gebeurd. Dus veel mensen gingen op 31 januari naar bed zonder te weten wat er die nacht zou gebeuren. Terwijl de bevolking in Zeeland lag te slapen, beukten de golven tegen de dijken. Tussen 4 uur en 6 uur in de ochtend braken op veel plekken de dijken door. Hierdoor kon het water

met enorme snelheid het land in stromen, waar veel mensen lagen te slapen. Op sommige plekken stond het land binnen een half uur onder water.

Dit is het verhaal van Jan, die 17 jaar oud was toen de ramp gebeurde. Hij heeft de ramp zelf meegemaakt en zijn verhaal heeft hij verteld aan het Watersnoodmuseum.

Die zaterdag stormde het de hele dag. Ik hoorde de storm en de pannen op de het dak klapperen. Toen begon het. Wij waren boven en onze buurman bonsde op het raam: die riep: Buurman! Kom er uit! Want het water komt over de dijk! We gingen ons direct aankleden. Ik was al boven, maar mijn vader ging nog terug naar beneden. Hij was nog maar net in de achterkamer of die achterste ruit, die klapt eruit door het water. Mijn vader kon nog net het halletje bereiken waar de trap stond en naar boven vluchten. Zo zijn er zo'n 60 huizen hier in het dorp ingestort.

Het was niet heel erg donker, de maan scheen door de wolken heen. We konden naar buiten kijken en dan zagen we die golven. Het was net alsof we middenin een groot water zaten. We hoorden de stoelen en de tafel beneden steeds tegen het plafond botsen. We dachten eigenlijk niet anders dan: we kunnen elk ogenblik verdrinken. Toen waren er enkele uren verstreken. Na een tijd zagen we een bootje. Wij waren natuurlijk blij dat we het overleefd hebben. We konden niet inschatten wat er gebeurd was, dat hoorden we pas toen we bij het dorp kwamen.

De watersnoodramp heeft in Nederland meer dan 1800 mensen het leven gekost. Daarnaast veroorzaakte het water ook veel schade aan woningen, gebouwen, wegen en verdrong er heel veel vee zoals koeien, kippen en varkens. Ongeveer 100.000 mensen verloren hun huis en eigendommen terwijl ze moesten vluchten voor het water. De meeste schade was in Zeeland, maar ook de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant hadden last van overstromingen. Ook in andere landen rond de Noordzee zoals Engeland, België en Frankrijk waren er overstromingen, maar het gebied in Nederland was het zwaarste getroffen. Sommige dorpen werden extra zwaar getroffen: bijvoorbeeld het dorp Oud-Tonge in Zeeland, daar kwamen 300 mensen om het leven, dat was 10% van de inwoners van dit dorp.

Toen bekend werd hoe zwaar de ramp was, kwam er hulpverlening op gang om de slachtoffers te helpen. In eerste instantie van vissers en andere inwoners met boten, die met gevaar voor eigen leven andere mensen probeerden in veiligheid te brengen. De communicatie vanuit het rampgebied ging erg moeilijk en daarom kwam de hulp van buitenaf in het begin langzaam op gang. Later hielp ook het Nederlandse leger met het evacueren van mensen. Heel Nederland luisterde via de radio naar uitzendingen, waar verslag gedaan werd van de ramp. De televisie was nog heel nieuw in Nederland, de ramp was de eerste grote gebeurtenis waarbij er ook beelden getoond konden worden. Er werd geld ingezameld voor de slachtoffers en vanuit de hele wereld werden er hulpgoederen gestuurd zoals voedsel, warme dekens en bouwmaterialen voor huizen. Vanuit Scandinavische landen werden zelfs hele prefabhuizen gestuurd, oftewel huizen die in losse componenten aangeleverd zijn en zo in elkaar gezet konden worden. Sommige van deze huizen staan nu nog steeds in Zeeland. Op 8 februari 1953 werd er een dag van nationale rouw gehouden, waarbij de slachtoffers herdacht werden.

Na de ramp kwam in de politiek de discussie over de veiligheid van de dijken opnieuw op gang. Er werd een plan gemaakt om de provincies aan de Noordzee veiliger te maken. Dat

werd bekend als het Deltaplan. Het plan bestond niet alleen uit het verhogen en verstevigen van de dijken. Er werd ook besloten om op een aantal plekken een zogenaamde stormvloedkering te bouwen. Dat zijn een soort dammen in het water, die bij normale omstandigheden het water niet tegenhouden. De normale stroom van het water kan dan dus gewoon doorgaan. Als er storm is of heel hoog water, kunnen de dammen automatisch afgesloten worden. Hierdoor kan het water dan niet verder stromen en voor problemen zorgen. Er is decennialang aan de Deltawerken gebouwd en in de jaren 80 was het klaar. Nog steeds worden de stormvloedkeringen internationaal met veel bewondering bekeken, sommige mensen noemen de Deltawerken zelfs het zevende moderne wereldwonder. Het is samen met de Afsluitdijk dé Nederlandse verdediging tegen het water. Over de Afsluitdijk heb ik in aflevering 5 van deze podcast al uitgebreid verteld. Maar, helaas moest er dus wel een enorme ramp aan vooraf gaan tot de bestuurders van het land zich de noodzaak daarvan realiseerden. En de komende jaren zal de vraag zijn, dankzij de stijgende zee door de opwarming van de aarde, of het genoeg zal zijn om onze voeten droog te houden...

Hiermee kom ik aan het einde van deze aflevering over de Watersnoodramp van 1953.

Als je deze podcast leuk vindt, zou ik het erg waarderen als je mij een goede review geeft in je podcast-app. Ook op Spotify kan je tegenwoordig sterren geven, dus luisteraars op Spotify, kijk even in de app en geef 5 sterren!

Ik wil ook nog een kleine oproep doen om Vriend van de Show te worden als je van deze podcast geniet! Ik maak deze podcast in mijn eentje en het kost best veel tijd om de verhalen te schrijven. Ik ben al heel blij met iedereen die tot nu toe vriend is geworden. Met een kleine bijdrage ben je al Vriend van de Show en help je mij een klein beetje. Check de shownotes voor een linkje.

Ik hoop dat je een beetje Nederlands geleerd hebt en tot de volgende aflevering!

Moeilijke woorden

Gedurende: tijdens, zolang het duurt

Stormvloedwaarschuwingsdienst: dienst die een waarschuwing geeft als er een stormvloed verwacht wordt

Woeden: wild bezig zijn

Eb en vloed: eb: laag water, vloed: hoog water

Rivierdelta: gebied waar rivieren in de zee stromen